

PHÁT TRIỂN CHƯƠNG TRÌNH ĐÀO TẠO KHỐI NGÀNH KINH TẾ ĐÁP ỨNG CHUẨN ĐẦU RA Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC TÂY NGUYÊN

Đỗ Thị Nga¹, Nguyễn Thị Hải Yến¹

Ngày nhận bài: 01/02/2024; Ngày phản biện thông qua: 05/06/2024; Ngày duyệt đăng: 06/06/2024

TÓM TẮT

Phát triển chương trình đào tạo khối ngành kinh tế của Trường Đại học Tây Nguyên được thực hiện bao gồm cả xây dựng chương trình đào tạo mới và cải tiến, cập nhật chương trình đào tạo hiện có. Hiện nay, tổng số chương trình đào tạo khối ngành kinh tế trình độ đại học là 08 ngành, trình độ thạc sĩ 02 ngành và trình độ tiến sĩ 01 ngành. Các chương trình đào tạo được rà soát, cập nhật và cải tiến ít nhất 2 năm 1 lần. Phát triển chương trình đào tạo khối ngành kinh tế ở Trường Đại học Tây Nguyên còn có những hạn chế. Đề thúc đẩy phát triển chương trình đào tạo khối ngành kinh tế đáp ứng chuẩn đầu ra ở Trường Đại học Tây Nguyên, các giải pháp cần thực hiện bao gồm nâng cao năng lực đội ngũ cán bộ quản lý chương trình đào tạo và giảng viên; tăng cường lấy ý kiến phản hồi của các bên liên quan; tăng thời lượng thực hành, thực tập và xây dựng hệ thống các chỉ số theo dõi và đánh giá chất lượng đào tạo.

Từ khóa: Phát triển chương trình đào tạo, giáo dục dựa trên đầu ra, Trường Đại học Tây Nguyên.

1. MỞ ĐẦU

Hội nhập quốc tế về giáo dục và cuộc cách mạng khoa học công nghiệp 4.0 đã có những tác động mạnh mẽ đến ngành giáo dục nói chung và giáo dục đại học của Việt Nam nói riêng. Việc đổi mới để nâng cao chất lượng giáo dục, đáp ứng được yêu cầu của xu thế hội nhập là nhiệm vụ được chú trọng hàng đầu. Bên cạnh đó, việc quản lý chất lượng và nâng cao chất lượng giáo dục cũng đang là những vấn đề được xã hội quan tâm.

Phát triển chương trình đào tạo là một yếu tố quan trọng trong việc nâng cao chất lượng giáo dục và đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của xã hội. Trong bối cảnh nền kinh tế đang phát triển mạnh mẽ, đào tạo khối ngành kinh tế đóng vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy sự phát triển bền vững của một quốc gia. Tuy nhiên, để đáp ứng được yêu cầu chuẩn đầu ra của khối ngành kinh tế, cần phải xây dựng và phát triển chương trình đào tạo một cách hợp lý và hiệu quả. Phát triển chương trình đào tạo đáp ứng chuẩn đầu ra là một nhiệm vụ quan trọng của giáo dục hiện đại. Trong thời đại công nghệ thông tin ngày nay, việc đảm bảo rằng chương trình đào tạo cung cấp cho sinh viên những kỹ năng và kiến thức cần thiết để thích ứng và thành công trong môi trường làm việc thực tế là vô cùng quan trọng. Chương trình đào tạo đáp ứng chuẩn đầu ra của một ngành nghề cần được xây dựng và phát triển dựa trên nền tảng chất lượng giáo dục, kết hợp giữa lý thuyết và thực hành. Điều này đảm bảo rằng sinh viên sẽ có khả năng áp dụng những kiến thức đã học vào thực tế, từ đó làm việc hiệu quả và đạt được kết quả tốt trong công việc.

Tuy vậy, từ thực tiễn kết quả kiểm định các

chương trình đào tạo theo tiêu chuẩn của Bộ GDĐT (tính đến 01/9/2023), nhóm tiêu chuẩn về phát triển chương trình đào tạo phần lớn chưa đáp ứng yêu cầu ở mức tối thiểu (4/7 điểm). Tính trung bình có 8/11 tiêu chí (chiếm 72,73%) của 3 tiêu chuẩn 1, 2 và 5 đạt mức dưới 4/7 điểm, riêng tiêu chí 2 của tiêu chuẩn 2 có 40,93% số chương trình đào tạo được đánh giá chưa đạt yêu cầu (Cục Quản lý chất lượng - Bộ GDĐT, 2023). Khoa Kinh tế - Trường Đại học Tây Nguyên đã thực hiện kiểm định 01 chương trình đào tạo theo tiêu chuẩn của Bộ GDĐT là ngành Quản trị kinh doanh. Kết quả, có 24% số tiêu chí về phát triển chương trình đào tạo chưa đạt yêu cầu (chỉ đạt 3/7 điểm), tính bình quân có 4/5 tiêu chuẩn đạt mức dưới 4 điểm, 01 tiêu chuẩn đạt mức điểm tối thiểu (4/7). Kết quả này cũng khá tương đồng với kết quả kiểm định các chương trình đào tạo khác của Trường Đại học Tây Nguyên. Điều này cho thấy, việc phát triển chương trình đào tạo của Trường Đại học Tây Nguyên nói chung và Khoa Kinh tế nói riêng còn có những hạn chế, cần được cải tiến trong thời gian tới.

Mục tiêu của bài viết này là đánh giá thực trạng và những hạn chế trong phát triển chương trình đào tạo khối ngành kinh tế của Trường Đại học Tây Nguyên; trên cơ sở đó đề xuất các giải pháp phát triển chương trình đào tạo đáp ứng chuẩn đầu ra nhằm bảo đảm chất lượng giáo dục và thích ứng nhu cầu thị trường lao động.

2. NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Nội dung nghiên cứu

Bài viết tập trung giải quyết các nội dung sau:

¹Khoa Kinh tế, Trường Đại học Tây Nguyên;

Tác giả liên hệ: Đỗ Thị Nga; ĐT: 0914056482; Email: dothinga@ttn.edu.vn.

- Làm rõ khung khái niệm về phát triển chương trình đào tạo đáp ứng chuẩn đầu ra;

- Đánh giá thực trạng và những hạn chế trong phát triển chương trình đào tạo khối ngành kinh tế của Trường Đại học Tây Nguyên;

- Đề xuất các giải pháp phát triển chương trình đào tạo khối ngành kinh tế đáp ứng chuẩn đầu ra ở Trường Đại học Tây Nguyên.

2.2. Cơ sở lý thuyết và phương pháp nghiên cứu

2.2.1. Khái niệm chương trình đào tạo và phát triển chương trình đào tạo đáp ứng chuẩn đầu ra

* Chương trình đào tạo

Chương trình đào tạo là một hệ thống các hoạt động giáo dục, đào tạo được thiết kế và tổ chức thực hiện nhằm đạt được các mục tiêu đào tạo, hướng tới cấp một văn bằng giáo dục đại học cho người học. Chương trình đào tạo bao gồm mục tiêu, khối lượng kiến thức, cấu trúc, nội dung, phương pháp và hình thức đánh giá đối với môn học, ngành học, trình độ đào tạo, chuẩn đầu ra phù hợp với Khung trình độ quốc gia Việt Nam (Bộ GDĐT, 2021). Như vậy, có thể hiểu chương trình đào tạo là hệ thống kiến thức lý thuyết và thực hành được thiết kế đồng bộ với phương pháp giảng dạy, học tập và đánh giá kết quả học tập để bảo đảm người học tích lũy được kiến thức và đạt được năng lực cần thiết đối với mỗi trình độ của giáo dục đại học.

Các thành phần cơ bản của chương trình đào tạo bao gồm mục tiêu, chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo, khung chương trình đào tạo và đề cương chi tiết các học phần của chương trình đào tạo (Trường Đại học Kinh tế quốc dân, 2018).

Chất lượng giáo dục của chương trình đào tạo là sự đáp ứng mục tiêu đề ra của chương trình đào tạo của cơ sở giáo dục, đảm bảo các yêu cầu về mục tiêu giáo dục được quy định tại Luật giáo dục, Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật giáo dục và Luật giáo dục đại học; phù hợp với yêu cầu đào tạo nguồn nhân lực trong từng lĩnh vực chuyên môn nhất định để phục vụ cho sự phát triển kinh tế - xã hội của địa phương và cả nước (Bộ GDĐT, 2013).

* Phát triển chương trình đào tạo

Phát triển chương trình đào tạo là quá trình liên tục làm hoàn thiện chương trình đào tạo. Như vậy, phát triển chương trình đào tạo bao hàm cả việc biên soạn hay xây dựng một chương trình đào tạo mới hoặc cải tiến một chương trình đào tạo hiện có. Phát triển chương trình đào tạo là một chu trình mà điểm kết thúc sẽ lại là điểm khởi đầu, kết quả là một chương trình đào tạo mới và ngày càng tốt hơn (Nguyễn Thanh Sơn, 2015).

Các quan điểm tiếp cận phát triển chương trình đào tạo hiện đại bao gồm:

- Cách tiếp cận “người học là trung tâm”, theo đó, các bài giảng được tổ chức dưới dạng các hoạt động khác nhau nhằm giúp cho người học lĩnh hội dần các kinh nghiệm học tập thông qua việc giải quyết các tình huống, tạo cho sinh viên cơ hội được thử thách trước những thách thức khác nhau. Người dạy phải hướng dẫn người học tìm kiếm và thu thập thông tin, gợi mở giải quyết vấn đề, tạo cho người học có điều kiện thực hành, tiếp xúc với thực tiễn, học cách phát hiện vấn đề và giải quyết vấn đề một cách sáng tạo.

- Cách tiếp cận phát triển chương trình đào tạo đáp ứng yêu cầu xã hội. Cách tiếp cận này hướng tới đào tạo theo nhu cầu của người sử dụng lao động. Điều này đặt ra yêu cầu đối với các cơ sở đào tạo trong việc xây dựng “chuẩn đầu ra” cho các chương trình đào tạo hướng tới mục tiêu đào tạo nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu của xã hội. Với cách tiếp cận này, chương trình đào tạo, nội dung các học phần và các hoạt động đều phải hướng tới việc đáp ứng nhu cầu của người sử dụng lao động (Mai Anh Thơ và cs., 2021).

- Cách tiếp cận phát triển chương trình đào tạo đáp ứng chuẩn đầu ra CDIO (Conceive - Design - Implement - Operate). CDIO là một hệ thống phương pháp phát triển chương trình đào tạo theo hướng nâng cao chất lượng đào tạo, đáp ứng yêu cầu xã hội trên cơ sở xác định chuẩn đầu ra, từ đó thiết kế chương trình và kế hoạch đào tạo. Ưu điểm của chương trình đào tạo CDIO là gắn kết được cơ sở đào tạo với yêu cầu của người tuyển dụng, từ đó thu hẹp khoảng cách giữa đào tạo của nhà trường và yêu cầu của người sử dụng lao động, giúp người học phát triển toàn diện, nhanh chóng thích ứng với môi trường làm việc luôn thay đổi (Nguyễn Thanh Sơn, 2015).

* Chương trình đào tạo đáp ứng chuẩn đầu ra

Giáo dục dựa trên đầu ra (Outcomes-based education - OBE) trở thành thuật ngữ quan trọng nhất trong việc đo lường kết quả học tập của sinh viên trong các cơ sở giáo dục đại học (Nashirah and Sofian, 2019). OBE là phương thức tiếp cận, xây dựng và vận hành chương trình đào tạo được thúc đẩy bởi kết quả học tập đầu ra mà người học tiếp thu được và thể hiện thành công khi tốt nghiệp (Margery, 2003). OBE ám chỉ rằng mọi thứ sẽ được thiết kế và tổ chức xoay quanh các kết quả dự kiến mà người học cần thể hiện khi kết thúc chương trình học (Rose and Ruth, 2016). Điều này có nghĩa là bắt đầu bằng một bức tranh rõ ràng về những gì quan trọng mà người học có thể làm, sau đó tổ chức chương trình đào tạo, giảng dạy và đánh giá để đảm bảo việc học tập này cuối cùng sẽ diễn ra. Do đó, OBE là cách tiếp cận lấy người học làm trung tâm và mô hình chương trình giảng

dạy hướng đến kết quả. Người học phải chịu trách nhiệm cao hơn và tham gia tích cực vào quá trình học tập (Malan, 2000). Spady (1993) cũng đã nhấn mạnh OBE là cách chuyển đổi từ tư duy giáo dục tập trung vào quá trình sang tư duy hướng đến kết quả. OBE chú trọng vào các kết quả học tập, đảm bảo các kiến thức, kỹ năng và thái độ (bao gồm cả kỹ năng tư duy mà người học cần lĩnh hội) được xác định rõ ràng và thể hiện trong chuẩn đầu ra. Chuẩn đầu ra là khởi điểm của quy trình thiết kế chương trình đào tạo và được xây dựng dựa trên nhu cầu của các bên liên quan. Chuẩn đầu ra thể hiện qua những thành quả mà người học đạt được thay vì mong đợi của giảng viên (thường được viết dưới dạng mục tiêu đào tạo của chương trình). Chuẩn đầu ra nên được viết theo cách dễ có thể quan sát, đo lường được và đánh giá được (Cục Khảo thí và Kiểm định chất lượng giáo dục, 2016).

Chương trình đào tạo theo hướng đáp ứng chuẩn đầu ra là chương trình đào tạo tích hợp, có mục tiêu rõ ràng, được xây dựng và phát triển nhằm đạt được các mục tiêu đề ra. Theo đó, mục tiêu chương trình đào tạo là tuyên bố tổng quát về lý do tồn tại của chương trình, trong đó xác định mục tiêu tổng thể của chương trình, bao gồm bối cảnh, nghề nghiệp, và sự nghiệp tương lai của sinh viên sau khi tốt nghiệp (Mai Anh Thơ và cs., 2020).

Chuẩn đầu ra là sự khẳng định của những điều kỳ vọng, mong muốn một người tốt nghiệp có khả năng làm được nhờ kết quả của quá trình đào tạo (Ngô Thanh An, Nguyễn Văn Hòa, 2022). Hay có thể hiểu chuẩn đầu ra là những tuyên bố ngắn gọn, được đưa ra bằng các thuật ngữ cụ thể và có thể đo lường được, đánh giá được về những gì người học sẽ biết và/hoặc có thể làm được sau khi hoàn thành khóa học.

Chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo là yêu cầu cần đạt về phẩm chất và năng lực của người học sau khi hoàn thành một chương trình đào tạo, gồm cả yêu cầu tối thiểu về kiến thức, kỹ năng, mức độ tự chủ và trách nhiệm của người học khi

tốt nghiệp (Bộ GDĐT, 2021).

Trên cơ sở những luận giải ở trên, có thể hiểu phát triển chương trình đào tạo đáp ứng chuẩn đầu ra là quá trình liên tục hoàn thiện chương trình đào tạo, bao hàm cả xây dựng chương trình đào tạo mới và cải tiến chương trình đào tạo hiện có hướng đến kết quả, theo đó việc bảo đảm kết quả học tập của người học (về kiến thức, kỹ năng và thái độ) được xác định rõ ràng và thể hiện trong chuẩn đầu ra.

2.2. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng nguồn tài liệu thứ cấp bao gồm các bài báo đăng trên các tạp chí ở nước ngoài và trong nước, các công trình nghiên cứu có liên quan; thông tin, số liệu về xây dựng chương trình đào tạo, rà soát, cập nhật và đánh giá chương trình đào tạo từ Khoa Kinh tế, Phòng Quản lý chất lượng, Trường Đại học Tây Nguyên. Phương pháp tổng hợp, đánh giá và thống kê mô tả được sử dụng để làm rõ khung khái niệm phát triển chương trình đào tạo đáp ứng chuẩn đầu ra và thực trạng phát triển chương trình đào tạo khối ngành kinh tế của Trường Đại học Tây Nguyên.

3. KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN

3.1. Phát triển chương trình đào tạo khối ngành kinh tế của Trường Đại học Tây Nguyên

Việc phát triển chương trình đào tạo của Trường Đại học Tây Nguyên được thực hiện bao gồm cả xây dựng chương trình đào tạo mới và cải tiến, cập nhật chương trình đào tạo hiện có. Chương trình đào tạo bậc đại học đầu tiên khối ngành kinh tế của Trường được xây dựng và tổ chức đào tạo từ năm 1995, năm 2001, Bộ GDĐT cho phép Nhà trường thực hiện thêm 02 chương trình đào tạo, đến năm 2019, tổng số chương trình đào tạo khối ngành kinh tế bậc đại học là 08 ngành. Các chương trình đào tạo bao gồm Kinh tế nông nghiệp, Quản trị kinh doanh, Kế toán, Tài chính ngân hàng, Kinh tế, Kế toán - Kiểm toán, Kinh doanh thương mại và Kinh tế phát triển. Các chương trình đào tạo được xây dựng và thẩm định theo quy định của Bộ GDĐT.

Bảng 1. Xây dựng mới chương trình đào tạo khối ngành kinh tế bậc đại học

Năm	Số lượng CTĐT bậc đại học	CTĐT xây dựng mới
1995	1	(01) Kinh tế nông lâm*
2001	3	(02) Quản trị kinh doanh, Kế toán
2006	4	(01) Tài chính ngân hàng
2013	5	(01) Kinh tế
2017	6	(01) Kế toán - Kiểm toán
2018	7	(01) Kinh doanh thương mại
2019	8	(01) Kinh tế phát triển

*Ghi chú: Năm 2011 chương trình đào tạo Kinh tế nông lâm đổi tên thành Kinh tế nông nghiệp.

Nguồn: Khoa Kinh tế - Trường Đại học Tây Nguyên

Về phát triển chương trình đào tạo sau đại học, năm 2014, Bộ GDĐT cho phép Nhà trường thực hiện chương trình đào tạo trình độ thạc sĩ ngành Kinh tế nông nghiệp, năm 2017 xây dựng mới

thêm chương trình đào tạo ngành Quản lý kinh tế. Một chương trình đào tạo bậc tiến sĩ được Bộ GDĐT cho phép thực hiện từ năm 2019 (Kinh tế nông nghiệp).

Bảng 2. Xây dựng mới chương trình đào tạo bậc sau đại học

Năm	Số lượng CTĐT bậc thạc sĩ (ngành)	Số lượng CTĐT bậc tiến sĩ (ngành)
2014	01 (Kinh tế nông nghiệp)	
2017	01 (Quản lý kinh tế)	
2019		01 (Kinh tế nông nghiệp)

Nguồn: Khoa Kinh tế - Trường Đại học Tây Nguyên

Từ năm 2014, các chương trình đào tạo được rà soát, cập nhật và cải tiến ít nhất 2 năm 1 lần (Bảng 3). Việc cập nhật, cải tiến chương trình đào tạo

được thực hiện theo hướng dẫn của Nhà trường và quy định của Bộ GDĐT.

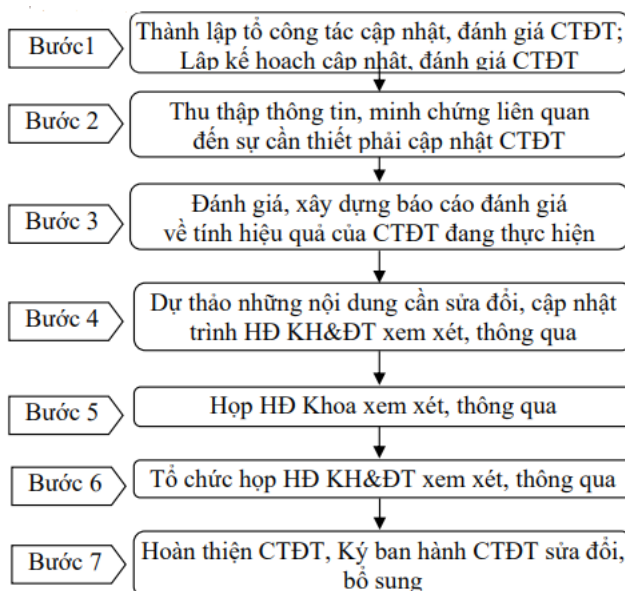
Bảng 3. Rà soát, cập nhật chương trình đào tạo khối ngành kinh tế

Năm	CTĐT bậc đại học	CTĐT bậc sau đại học
2014	2	
2016	4	
2018	6	1
2020	8	2
2021	8	
2022		3
2023	8	

Nguồn: Khoa Kinh tế - Trường Đại học Tây Nguyên.

Quy trình rà soát, cập nhật chương trình đào tạo được thực hiện theo Thông báo số 1205/TB-ĐHTN-ĐTĐH ngày 27 tháng 6 năm 2016 của Hiệu trưởng về việc Quy trình cập nhật, đánh giá các chương trình đào tạo; Thông báo số 634/TB-

ĐHTN-ĐTĐH ngày 16 tháng 3 năm 2020 của Hiệu trưởng hướng dẫn quy trình rà soát, cập nhật và đánh giá chương trình đào tạo. Quy trình rà soát, cập nhật theo 2 văn bản trên về cơ bản được thực hiện theo 7 bước (Hình 1).

Hình 1. Quy trình rà soát, cập nhật chương trình đào tạo

Nguồn: Thông báo số 634/TB-ĐHTN-ĐTĐH.

Trên cơ sở kế hoạch được Nhà trường phê duyệt, Khoa/Bộ môn thu thập các thông tin, minh

chứng có liên quan đến sự cần thiết phải cập nhật chương trình đào tạo bao gồm những thay đổi

trong quy định của Bộ GDĐT, của cơ sở đào tạo về chương trình đào tạo; những tiến bộ mới trong lĩnh vực khoa học thuộc ngành, chuyên ngành; các vấn đề kinh tế xã hội, kết quả nghiên cứu liên quan đến chương trình đào tạo; khảo sát các bên liên quan; đối sánh với các chương trình đào tạo trong nước và nước ngoài và những thay đổi học phần, môn học hoặc nội dung chuyên môn... Ở bước này, các Bộ môn khảo sát giảng viên, sinh viên, cựu sinh viên, đơn vị sử dụng lao động và chọn các trường đại học trong nước (Trường Đại học Cần Thơ, Đại học Kinh tế Đà Nẵng,...), trường đại học ở nước ngoài (Đại học ChonNam - Hàn Quốc) để

đối sánh. Tuy vậy, việc khảo sát và đối sánh trong quy trình rà soát, cập nhật chương trình đào tạo các ngành kinh tế còn hạn chế. Năm 2016, Khoa Kinh tế chỉ có 03 chương trình đào tạo được cập nhật dựa trên phản hồi của các bên liên quan (Kế toán, Tài chính ngân hàng và Quản trị kinh doanh). Năm 2020, việc khảo sát các bên liên quan mới được thực hiện cho tất cả các chương trình đào tạo của Khoa Kinh tế. Từ năm 2021 đến năm 2023, việc lấy ý kiến các bên liên quan để rà soát, cập nhật chương trình đào tạo được thực hiện không đầy đủ cả về đối tượng lấy ý kiến và về chương trình đào tạo.

Bảng 4. Kết quả khảo sát các bên liên quan về chuẩn đầu ra và cấu trúc chương trình dạy học

Nội dung khảo sát	Đối tượng khảo sát	Hoàn toàn không đồng ý	Không đồng ý	Phân vân	Đồng ý	Hoàn toàn đồng ý
CDR của CTĐT được xác định rõ ràng	Giảng viên	0	0	24,0	40,0	36,0
	Sinh viên	0	0	89,5	4,0	6,5
CDR đáp ứng được yêu cầu của đơn vị sử dụng lao động	Đơn vị sử dụng lao động	6,9	6,9	31,1	44,8	10,3
	Cựu sinh viên	0	3,6	71,4	17,9	7,1
Chương trình dạy học được phân bổ cân đối giữa lý thuyết và thực hành	Giảng viên	0	8,0	36,0	44,0	12,0
	Sinh viên	0	9,2	86,9	2,6	1,3
	Đơn vị sử dụng lao động	3,4	10,4	31,0	48,3	6,9
	Cựu sinh viên	0	3,7	77,8	7,4	11,1

Nguồn: Bộ môn Kinh tế, 2020.

Việc xây dựng chương trình đào tạo định hướng đáp ứng chuẩn đầu ra của Trường Đại học Tây Nguyên nói chung và Khoa Kinh tế nói riêng bắt đầu được thực hiện vào kỳ rà soát, cập nhật chương trình đào tạo năm 2018. Chuẩn đầu ra được xây dựng ở 1 cấp độ - chuẩn đầu ra chương trình đào tạo (bao gồm kiến thức, kỹ năng và năng lực tự chủ và chịu trách nhiệm). Đến năm 2020, chuẩn đầu ra được xây dựng ở 2 cấp độ, bao gồm chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo và chuẩn đầu ra của học phần. Việc xây dựng chuẩn đầu ra của học phần phải bảo đảm tương thích với chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo, được thể hiện thông qua ma trận tích hợp giữa chuẩn đầu ra của học phần và chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo. Mỗi học phần được lựa chọn đưa vào chương trình đào tạo có đóng góp nhất định đối với việc đáp ứng chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo và mức độ đóng góp được thể hiện thông qua ma trận quan hệ giữa các học phần và chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo. Chuẩn đầu ra được xác định dựa vào phản hồi của các bên liên quan và đối sánh chương trình đào tạo của các trường đại học trong nước. Tuy vậy, việc lấy ý kiến các bên liên quan

trong xây dựng chuẩn đầu ra mới chỉ thực hiện ở cấp độ chương trình đào tạo; trong khi đó chuẩn đầu ra của học phần được các giảng viên xây dựng chủ yếu dựa vào phương pháp tiếp cận mục tiêu và nội dung, chưa phản ánh được nhu cầu của các bên liên quan. Kết quả khảo sát các bên liên quan về chuẩn đầu ra ngành Kinh tế (Bảng 4) cũng chỉ ra rằng i) việc xác định một cách rõ ràng chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo chưa thực sự thuyết phục đối với sinh viên và giảng viên; ii) chương trình đào tạo chưa thuyết phục được cựu sinh viên và đơn vị sử dụng lao động về nội dung “chuẩn đầu ra đáp ứng được yêu cầu của đơn vị sử dụng lao động”.

Để nâng cao năng lực phát triển chương trình đào tạo, Nhà trường đã tổ chức các lớp tập huấn cho cán bộ quản lý và giảng viên về phương pháp viết chuẩn đầu ra và viết đề cương chi tiết học phần. Tuy nhiên, số lượng giảng viên được tham gia, số lớp tập huấn và thời lượng tập huấn chuyên sâu còn ít, chưa đáp ứng mong đợi của tất cả các giảng viên. Cụ thể, năm 2019, Nhà trường tổ chức 01 lớp tập huấn chương trình đào tạo và tự đánh giá chương trình đào tạo, trong đó có lồng ghép

nội dung hướng dẫn viết chuẩn đầu ra và cách viết đề cương chi tiết học phần. Lớp tập huấn có thời lượng 4 ngày, do chuyên gia ngoài trường giảng dạy. Số lượng cán bộ quản lý và giảng viên của khoa Kinh tế tham gia là 10 người (trong tổng số 63 người tham gia của toàn Trường). Năm 2021, Trường tổ chức 01 lớp tập huấn sử dụng rubric trong kiểm tra, đánh giá học phần, thời lượng 01 ngày và mỗi bộ môn cử 01 giảng viên tham gia.

3.2. Hạn chế trong phát triển chương trình đào tạo khối ngành kinh tế đáp ứng chuẩn đầu ra ở Trường Đại học Tây Nguyên

- Chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo được xây dựng chưa cụ thể, rõ ràng; chưa thể hiện tính

định lượng nên khó đánh giá.

- Sự tham gia của các bên liên quan trong phát triển chương trình đào tạo nói chung và xây dựng chuẩn đầu ra nói riêng còn hạn chế.

- Chương trình đào tạo còn nặng tính hàn lâm, thiếu trải nghiệm thực tế và thực hành. Mặc dù kết quả khảo sát các bên liên quan (Bảng 4) cả sinh viên, cựu sinh viên, đơn vị sử dụng lao động và giảng viên đều chưa thực sự đồng tình về nội dung “chương trình dạy học được phân bổ cân đối giữa lý thuyết và thực hành”. Các bên đều đề xuất tăng thực hành, thực tập, thực tế; song tỷ lệ thực hành, thực tập trong các chương trình đào tạo lại có xu hướng giảm trong thời gian qua (Bảng 5).

Bảng 5. Thời lượng chương trình đào tạo và tỷ lệ số tín chỉ thực hành

Chương trình đào tạo	2018		2023	
	Tổng số tín chỉ	Tỷ lệ tín chỉ thực hành, thực tập (%)	Tổng số tín chỉ	Tỷ lệ tín chỉ thực hành, thực tập (%)
Kinh tế	126	21,80	127	17,70
Kinh tế nông nghiệp	126	20,24	123	19,10
Quản trị kinh doanh	125	19,60	128	16,80
Kinh doanh thương mại	127	16,92	125	15,84
Kế toán	126	21,03	126	18,57
Kế toán - Kiểm toán	127	20,87	126	18,17
Tài chính ngân hàng	126	21,03	127	16,92
Kinh tế phát triển	-	-	127	16,14

Nguồn: Tổng hợp và tính toán của các tác giả.

- Đề cương chi tiết các học phần được rà soát, cập nhật thường xuyên, song chưa thể hiện sự tương thích giữa hoạt động kiểm tra, đánh giá người học với chuẩn đầu ra của học phần. Chuẩn đầu ra của học phần chưa gắn với nhu cầu các bên liên quan.

- Một số chương trình đào tạo thiếu tính ổn định, thường xuyên thay đổi, gây khó khăn cho người học, đặc biệt là những sinh viên học chậm tiến độ.

- Cơ chế đánh giá chương trình đào tạo chưa rõ ràng; thiếu các chỉ số đánh giá để làm căn cứ cải tiến chương trình đào tạo; chưa xây dựng cơ sở dữ liệu hoàn chỉnh để phục vụ bảo đảm chất lượng bên trong.

3.3. Giải pháp phát triển chương trình đào tạo khối ngành kinh tế đáp ứng chuẩn đầu ra ở Trường Đại học Tây Nguyên

- Tổ chức tập huấn chuyên sâu cho đội ngũ quản lý chương trình đào tạo (lãnh đạo khoa/bộ môn) về phát triển chương trình đào tạo, đặc biệt phương pháp viết chuẩn đầu ra để có thể dễ dàng đo lường, đánh giá. Nhà trường cần mời chuyên

gia có kinh nghiệm và tổ chức tập huấn trước kỳ rà soát, cập nhật chương trình đào tạo tiếp theo.

- Tập huấn cho các giảng viên kỹ thuật xây dựng chuẩn đầu ra học phần phù hợp với chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo, tập huấn phương pháp giảng dạy và kỹ thuật đánh giá người học đáp ứng chuẩn đầu ra.

- Tăng cường tương tác và lấy ý kiến phản hồi của các bên liên quan về mục tiêu, chuẩn đầu ra và cấu trúc chương trình dạy học. Chú trọng phân tích, đánh giá ý kiến phản hồi của các bên liên quan phục vụ rà soát, cập nhật chương trình đào tạo. Việc lấy ý kiến cần được thực hiện thường xuyên, đầy đủ vào mỗi kỳ rà soát, cập nhật chương trình đào tạo. Đối với chuẩn đầu ra, ngoài lấy ý kiến ở cấp độ chương trình đào tạo, các Bộ môn cần lấy ý kiến cho các học phần chuyên ngành cốt lõi của chương trình đào tạo.

- Tăng thời lượng thực hành, thực tập, thực tế để sinh viên được trải nghiệm nhiều hơn và được học các kỹ năng mềm nhiều hơn. Mở rộng mối quan hệ hợp tác với doanh nghiệp trong đào tạo và rèn nghề, đa dạng môi trường trải nghiệm thực

tế, đảm bảo sinh viên có cơ hội làm việc trong môi trường thực tế.

- Việc rà soát, cập nhật chương trình đào tạo cần bảo đảm tính thường xuyên, song cũng cần có tính ổn định. Việc thay đổi các học phần trong chương trình đào tạo chỉ nên thực hiện sau mỗi chu kỳ kiểm định (5 năm).

- Xây dựng hệ thống các chỉ số theo dõi và đánh giá chất lượng đào tạo, hoàn thiện hệ thống cơ sở dữ liệu để phục vụ bảo đảm chất lượng bên trong.

4. KẾT LUẬN

Giáo dục dựa trên đầu ra là phương thức tiếp cận, xây dựng và vận hành chương trình đào tạo dựa trên những kiến thức, kỹ năng mà người học được kỳ vọng tiếp thu được. Việc phát triển chương trình đào tạo của Trường Đại học Tây Nguyên được thực hiện bao gồm cả xây dựng chương trình đào tạo mới và cải tiến, cập nhật chương trình đào tạo hiện có. Chương trình đào tạo bậc đại học đầu tiên khối ngành kinh tế của Trường được xây dựng và tổ chức đào tạo từ năm 1995, đến năm 2019,

tổng số chương trình đào tạo khối ngành kinh tế trình độ đại học là 08 ngành, trình độ thạc sĩ 02 ngành và trình độ tiến sĩ 01 ngành. Các chương trình đào tạo được rà soát, cập nhật và cải tiến ít nhất 2 năm 1 lần. Việc cập nhật, cải tiến chương trình đào tạo được thực hiện theo hướng dẫn của Nhà trường và quy định của Bộ GDĐT.

Phát triển chương trình đào tạo khối ngành kinh tế ở Trường Đại học Tây Nguyên còn nhiều bất cập như chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo được xây dựng chưa cụ thể, rõ ràng; sự tham gia của các bên liên quan còn hạn chế; chương trình đào tạo còn nặng tính hàn lâm, thiếu trải nghiệm thực tế và thực hành và thiếu cơ chế đánh giá. Để thúc đẩy phát triển chương trình đào tạo khối ngành kinh tế đáp ứng chuẩn đầu ra ở Trường Đại học Tây Nguyên, các giải pháp cần thực hiện bao gồm nâng cao năng lực đội ngũ cán bộ quản lý chương trình đào tạo và giảng viên; tăng cường lấy ý kiến phản hồi của các bên liên quan; tăng thời lượng thực hành, thực tập, thực tế và xây dựng hệ thống các chỉ số theo dõi và đánh giá chất lượng đào tạo.

DEVELOPING CURRICULUM FOR ECONOMIC SECTORS TO SATISFY EXPECTED LEARNING OUTCOMES AT TAY NGUYEN UNIVERSITY

Do Thi Nga¹, Nguyen Thi Hai Yen²

Received Date: 01/02/2024; Revised Date: 05/06/2024; Accepted for Publication: 06/06/2024

ABSTRACT

Curriculum development for economic sectors in Tay Nguyen University includes building new curriculums and upgrading current curriculums. As to present, out of all economic sector curriculum programs, there are 08 university-level majors, 02 master-level majors, and 01 doctor-level major. Despite being reviewed and updated every two years, the development of these curriculums still present challenges. To address the concern, four recommendations are to enhance the capacity of curriculum programs' management staffs and lecturers; frequently absorb feedbacks from related parties; increase practical sessions and internship periods; and build an index system to monitor and evaluate the training quality.

Keywords: curriculum development, outcomes-based education, Tay Nguyen University.

¹Faculty of Economics, Tay Nguyen University;

Corresponding author: Do Thi Nga; Tel: 09140 6482; Email: dothinga@ttn.edu.vn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Tài liệu tiếng Việt

- Ngô Thanh An và Nguyễn Văn Hòa (2022). *Tổng quan về đo lường và đánh giá mức độ đạt được chuẩn đầu ra chương trình đào tạo Khoa Công nghệ Hóa học*, Trường Đại học Công nghiệp Thực phẩm TP. HCM.
- Bộ GDĐT (2013). Thông tư số 38 /2013/TT-BGDĐT ngày 29 tháng 11 năm 2013 *Ban hành quy định về quy trình và chu kỳ kiểm định chất lượng chương trình đào tạo của các trường đại học, cao đẳng và trung cấp chuyên nghiệp*.
- Bộ GDĐT (2021). Thông tư số 17/2021/TT-BGDĐT ngày 22 tháng 6 năm 2021 *Quy định về chuẩn chương trình đào tạo; xây dựng, thẩm định và ban hành chương trình đào tạo các trình độ của giáo dục đại học*.
- Bộ môn Kinh tế (2020). *Báo cáo đánh giá về tính hiệu quả của chương trình đào tạo ngành Kinh tế*.
- Cục Khảo thí và Kiểm định chất lượng giáo dục (2016). Công văn số 1074/KTKĐCLGD-KĐĐH ngày 28 tháng 6 năm 2016 *Hướng dẫn chung về sử dụng tiêu chuẩn đánh giá chất lượng chương trình đào tạo các trình độ của giáo dục đại học*.
- Cục Quản lý chất lượng - Bộ GDĐT (2023). *Các cơ sở giáo dục cần sớm hoàn thiện, phát triển hệ thống bảo đảm chất lượng bên trong*, dẫn từ <https://vqa.moet.gov.vn/vi/thong-bao-quan-ly-bao-dam/thong-bao/cac-co-so-giao-duc-can-som-hoan-thien-phat-trien-he-thong-bao-dam-chat-luong-ben-trong-20.html>
- Nguyễn Thanh Sơn (2015). “Phát triển chương trình đào tạo đại học theo định hướng đáp ứng chuẩn đầu ra”, *Tạp chí khoa học Trường Đại học An Giang*, 5 (1), 50 - 54.
- Mai Anh Thơ, Võ Ngân Thơ và Bùi Văn Hồng (2021). “Phát triển chương trình đào tạo đại học theo định hướng đáp ứng chuẩn đầu ra: Nghiên cứu trường hợp tại Trường Đại học Nông Lâm TP. Hồ Chí Minh”, *Tạp chí Khoa học giáo dục kỹ thuật Trường Đại học Sư phạm kỹ thuật TP. Hồ Chí Minh*, Số 63, 105 - 114.
- Trường Đại học Kinh tế quốc dân (2018). Công văn số 1614/ĐHKQTĐ-QĐT ngày 08 tháng 11 năm 2018 *Hướng dẫn xây dựng ma trận chuẩn đầu ra học phần với các hoạt động dạy học, kiểm tra, đánh giá, chuẩn đầu ra chương trình đào tạo với các học phần*.
- Trường Đại học Tây Nguyên (2020). *Phụ lục 01 hướng dẫn quy trình rà soát, cập nhật và đánh giá chương trình đào tạo* (Kèm theo Thông báo số 634/TB-ĐHTN-ĐTĐH ngày 16 tháng 3 năm 2020 của Hiệu trưởng Trường Đại học Tây Nguyên).

Tài liệu tiếng nước ngoài

- Malan S. P. T. (2000). “The ‘new paradigm’ of outcomes-based education in perspective”, *Journal of Family Ecology and Consumer Sciences*, Vol 28, 22-28.
- Margery H. D. (2003). “Educational Strategies: Outcome-Based Education”, *Journal of Veterinary Medical Education*, 30 (3), 258-263, doi: 10.3138/jvme.30.3.258.
- Nashirah A. B., Sofian R. (2019). “Framework of Outcome-Based-Education (OBE) for Massive Open Online Courses in Islamic Finance Education”, *International Journal of Advanced Engineering Research and Science*, 6 (10), 247-253, doi: 10.22161/ijaers.610.38.
- Rose A. A. O, Ruth A. O. C. (2016). “Educators’ Attitude towards Outcomes-Based Educational Approach in English Second Language Learning”, *American Journal of Educational Research*, 4 (8), 597-601, doi: 10.12691/education-4-8-3.
- Spady W. G. (1993). *Outcome-Based Education*. ACSA report no 5. Belconnen: pii Australian Curriculum Studies Association, American Association of School Administrators, Arlington.